

Social Return on Investment (SROI)

1

Gemeente Nieuwegein
dd December 2017
(bijgewerkt december 2022)

Inhoud

1. Aanleiding	3
2. Wat is social return on investment?.....	3
3. Uitgangspunten SROI gemeente Nieuwegein	3
4. Aandachtspunten bij social return	3
Overige aandachtspunten	4
5. Manieren om invulling te geven aan social return	4
1. De contractvoorwaarde (stellen van uitvoeringsvoorwaarden)	4
5. De sociale paragraaf (stellen van gunningscriteria).....	4
3. Percelen voorbehouden aan Sociale werkbedrijven (beperkt mogelijk)	5
4. Kleine percelen aanbestedingen houden zodat MKB en sociale ondernemers een kans krijgen.	5
5.2 PSO-certificaat erkennen	5
5.3. Gunningsproces.....	5
Het proces voor gunning.....	5
Het proces na gunning	5
6. Conclusie en aanbeveling	6
6.1 SROI op maat, bouwstenen	6
6.2 Uitzonderingen.....	6
6.3 Naleving	7
6.4 Financiën.....	7
6.5 Implementatie en uitvoering.....	7
Verdeling verantwoordelijkheden.....	7
Bijlage 1 BOUWBLOKKENMETHODE	8
Toelichting op tabel	8

1. Aanleiding

Door de Participatiewet worden gemeenten geconfronteerd met de ingeplande bezuinigingen op het participatiebudget. Het stimuleren van arbeidsparticipatie is voor gemeenten daarom extra belangrijk geworden. De gemeente kan door sociaal in te kopen zorgen dat zij meer banen creëert voor mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt: de zogenaamde garantiebannen. Hiermee werkt de gemeente ook aan een inclusieve samenleving en het stimuleert sociaal ondernemerschap. Daarnaast wil de gemeente meer ondernemers betrekken bij het sociale beleid.

2. Wat is social return on investment?

Verder afgekort als SROI

SROI is het maken van afspraken in aanbestedingstrajecten (inkoop). De opdrachtnemers van de gemeente leveren hiermee een bijdrage aan het bieden van werkgelegenheid, werkervaringsplaatsen aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of geeft een stimulans aan sociale projecten en initiatieven binnen de gemeente.

Social return betekent letterlijk: 'iets teruggeven aan de samenleving' en is net als duurzaam inkopen onderdeel van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

3. Uitgangspunten SROI gemeente Nieuwegein

De gemeente Nieuwegein streeft naar een gezonde lokale en regionale economie waar iedereen aan kan meedoen. Een economie die goed is voor ondernemers, werkgevers en werknemers. Werken aan verbinding en vertrouwen staan daarbij centraal. De gemeente wil deze rol actief op zich nemen door te investeren in haar relaties. Wij willen onze relaties versterken en nog beter weten wat er onder hen leeft en speelt zodat we tijdig kunnen schakelen.

Voordelen van SROI:

- verbindt ondernemers met de gemeente en de sociale projecten
- biedt kansen aan de bewoners die nu niet actief meedoen aan de maatschappij
- zorgt dat de gemeente zich verdiept in de bedrijfsvoering van de ondernemers en werkt aan win-winsituaties
- geeft de gelegenheid aan ondernemers om zich sociaal te profileren.

Het beleid van de gemeente Nieuwegein is om bij te dragen aan een bloeiende Nieuwegeinse samenleving door te faciliteren dat iedereen (zowel intern als extern) zijn/haar steentje kan bijdragen.

Dit geeft aan dat de invullen van SROI creatief en verbindend moet zijn. Dat we SROI goed moeten organiseren en borgen en vooral vanuit één coördinatiepunt regelen en bovenal aansluiting zoeken bij de bedrijfsvoering van de gegunde partijen.

4. Aandachtspunten bij social return

De gemeente moet bij toepassing van SROI boven de Europese aanbestedingsgrens rekening houden meteen aantal (juridische) aandachtspunten. Deze zijn:

- a. Non-discriminatie

De aanbestedingsvoorschriften van de EU bepalen hoe de aanbestedingsprocedure moet worden gevolgd om de beginselen van eerlijkheid, non-discriminatie en transparantie te waarborgen.

b. Evenredigheid/proportionaliteit

Een bijzondere uitvoeringsvoorwaarde op het gebied van social return mag niet te omvangrijk worden in verhouding tot de hoofdopdracht.

c. Objectiviteit

Het objectiviteitsbeginsel betekent dat op gelijksoortige handelingen één en dezelfde regel wordt toegepast. De beoordeling van social return moet voldoende objectief plaatsvinden.

d. Transparantie

Dit beginsel houdt in dat de voorwaarden (zoals de eisen en gunningscriteria) zo geformuleerd worden, dat alle betrokkenen behoorlijk geïnformeerd zijn en dat normaal oplettende burgers het document op dezelfde manier begrijpen.

Overige aandachtspunten

- **Arbeidsmarkt**
De achterstand tot de arbeidsmarkt van uitkeringsgerechtigden en werkzoekenden op een krappe arbeidsmarkt gemiddeld groter zal zijn dan op een ruime arbeidsmarkt. Op dit moment trekt de markt aan en gaan we SROI-middelen vooral inzetten op de opleidingsmogelijkheden voor de werkzoekenden.
- **Meer toepassingen voor SROI**
SROI is van toepassing op zowel werken als diensten. Dit houdt in dat SROI ook ingezet kan worden bij het inhuren van personeel, inkopen van de Wmo en de Huishoudelijke hulp. Ook wordt er onderzoek of SROI-voorwaarden gesteld kunnen worden voor subsidieverstrekking.

5. Manieren om invulling te geven aan social return

1. De contractvoorwaarde (stellen van uitvoeringsvoorwaarden)

Artikel 26 van het Besluit aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten (Bao) biedt de mogelijkheid om via zogenaamde contractvoorwaarden (ook wel uitvoeringsvoorwaarden genoemd) sociale eisen te stellen aan het bedrijf. Het bedrijf dient bij inschrijving expliciet aan te geven dat ze akkoord gaan met deze bijzondere uitvoeringsvoorwaarden. Omdat het om een uitvoeringsvoorwaarden gaat, hoeft de inzet niet gerelateerd te zijn aan de opdracht. Veelal gebeurt dit middels de zogenaamde 5% regeling.

5. De sociale paragraaf (stellen van gunningscriteria)

Bij deze vorm kun je als opdrachtgever (in dit geval de gemeente) kiezen uit twee criteria, de laagste prijs of de economisch meest voordelige inschrijving (emvi). Bij het eerste criterium gaat het alleen om de prijs. Bij het tweede criterium kunnen sociale aspecten en dus SROI-invulling wel een rol spelen. De opdrachtnemer wordt gevraagd met een plan van aanpak te komen.

Dit plan van aanpak kan meerdere inzet van SROI behelzen te denken valt aan bijvoorbeeld:

- Het plaatsen van stagiaires of leerwerkplekken
- Het storten van geld in een geormerkt fonds dat de gemeente gebruikt om ontwikkelingsmogelijkheden te creëren voor mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt

- Sponsoring van sociale projecten
- Gratis diensten aan instellingen met een maatschappelijk nut of aan bijstandsgerechtigden (bijvoorbeeld juridisch advies)
- Leveranciers vragen om met hun klanten afspraken te maken over social return.
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen (vrijwilligerswerk, sponsoring)
- Het leveren van materialen en/of menskracht aan sociale projecten.

Overige opties zijn:

3. Percelen voorbehouden aan Sociale werkbedrijven (beperkt mogelijk)

Juridisch is het niet mogelijk sociale werkbedrijven bij inschrijven een voorkeur te geven ten opzichte van andere bedrijven. Wel kan de gemeente op grond van artikel 19 BAO (Besluit aanbestedingsregels Overheidsopdrachten) aanbestedingen voorbehouden worden aan SW-bedrijven.

4. Kleine percelen aanbestedingen houden zodat MKB en sociale ondernemers een kans krijgen

Als de opdracht onderverdeeld wordt naar percelen, kunnen een of meerdere percelen van de Europese aanbestedingsplicht worden uitgezonderd.

5.2 PSO-certificaat erkennen

CERTIFICERING PRESTATIELADDER SOCIALER ONDERNEMEN (PSO) is een erkend certificaat van TNO. De gegunde partij krijgt korting op zijn social-returnverplichting als hij is gecertificeerd volgens de Prestatieladder Socialer Ondernemen van PSO Nederland,

- ten minste prestatieniveau 3 geeft 50% korting
- ten minste prestatieniveau 2 geeft 25% korting en
- ten minste prestatieniveau 1 geeft 10% korting.

De gegunde partij verstrekt de directie binnen 10 werkdagen na de opdracht van het werk een kopie van het vereiste certificaat.

5.3. Gunningsproces

Het proces voor gunning

Mocht u vragen hebben over de invulling van Social Return, een toelichting willen hebben over de verschillende bouwblokken of willen weten of uw specifieke oplossing voor de invulling van de mogelijke Social Return verplichting ook realiseerbaar is, dan kunt u dit aangeven conform de beschreven procedure in paragraaf 0.03 van deel 0 van dit bestek. Mochten er meerdere opdrachtnemers zijn met vergelijkbare vragen kan de gemeente ervoor kiezen om een informatie sessie te organiseren.

Het proces na gunning

De opdrachtnemer neemt na gunning, binnen 1 week contact op met de Projectleider SROI, Albert Struikenkamp (socialreturn@nieuwegein.nl). In samenspraak met de projectleider wordt door de opdrachtnemer een plan van aanpak opgesteld op welke wijze de verplichting wordt ingevuld. Het plan bestaat uit de navolgende onderdelen:

1. Opdrachtsom, of in het geval dat deze nog niet bekend is de verwachte opdrachtsom.
2. Keuze welke bouwblokken worden ingezet.
3. Indien door de opdrachtgever maatschappelijke activiteiten worden ingezet zal vooraf een waarde door de Projectleider Social Return worden bepaald.
4. Eventueel tussen evaluaties, inclusief eventuele bewijsstukken.
5. Eind evaluatie, inclusief eventuele bewijsstukken.
6. Akkoord Projectleider SROI.

6. Conclusie en aanbeveling

6

Veel gemeenten hebben in het verleden gekozen voor de aanpak contractvoorwaarde (de zogenaamde 5% regeling). Dit heeft als nadeel dat de potentiële opdrachtnemer soms te weinig speelruimte ervaart. Dat kan leiden tot weerstand. Daarnaast vindt bij deze vorm de implementatie en nadere invulling pas plaats *na* de gunning met het risico dat de SROI in de vergeten wordt.

Uit rapporten van TNO en gesprekken met werkgevers en het VNO NCW blijkt dat het toepassen van SROI op maat met proactieve betrokkenheid van de Coördinator SROI leidt tot meer effectiviteit van SROI. Ook is het beter om niet voor één aanpak te kiezen maar binnen het inkoopbeleid de opdrachtnemer de keuze te geven om SROI op maat toe te passen.

6.1 SROI op maat, bouwstenen

De opdrachtnemer kan **zelf**, in samenspraak met het de Coördinator SROI de verschillende social return inspanningen combineren in een voor hem **optimale mix**. De opdrachtnemer weet vooraf welke waarde aan de verschillende inspanningen wordt toegekend. De opdrachtnemer kan beslissen om de kandidaten werkzaamheden te laten verrichten die niet direct verband houden met de opdracht. Of zelfs niet bij opdrachtnemer plaatsvinden, maar bij bijvoorbeeld door onderaannemers of toeleveranciers.

Bij elke aanbesteding dient een keuze gemaakt worden uit één van de blokken uit het bouwblokkensysteem.

6.2 Uitzonderingen

Het verplichtende karakter van SROI kan niet altijd worden toegepast.

Er moeten uitzonderingen mogelijk blijven voor bedrijven die niet kunnen voldoen aan de 5%-norm van SROI. Hierbij valt te denken aan:

- eenmansbedrijven,
- bedrijven die geen of nagenoeg geen concurrentie hebben
- en bedrijven die unieke specialisaties bieden.

Desondanks gaat de gemeente ook met deze partijen in overleg om te bezien of er SROI-compensatiemogelijkheden haalbaar zijn. De uitzonderingspositie wordt vooraf in het inkoopproces duidelijk gemaakt.

6.3 Naleving

Het hanteren van sancties wanneer de opdrachtnemer niet voldoet aan de social return-eis is een belangrijke stok achter de deur als de opdrachtnemer moedwillig niet wil voldoen. Sancties die hierop kunnen volgen zijn ontbinding van het contract of een boete (meestal ter hoogte van de niet ingevulde loonsom) of uitsluiten van een vervolgaanbesteding bij enkelvoudige of meervoudige onderhandse aanbestedingen. Het is belangrijk dat de sancties redelijk, billijk en proportioneel uitgevoerd worden. Als er een sanctie dreigt, wordt de opdrachtnemer eerst in de gelegenheid gesteld om zijn SROI-verplichting alsnog te voldoen.

6.4 Financiën

Uit onderzoek blijkt dat social return vooralsnog geen prijsopdrijvende invloed heeft. Indien geen sprake is van arbeidstoeleiding, dan wordt de gerealiseerde waarde gebaseerd op de werkelijke kosten van de materialen, giften en donaties, en op de geleverde menskracht tegen een vergoeding van € 125 per uur.

Hierbij gaan we uit van de bouwblokkenmethode als genoemd in bijlage 1.

6.5 Implementatie en uitvoering

Dit voorstel is opgesteld door de Coördinator SROI in samenspraak met de inkoop coördinator en medewerkers inkoop van de verschillende vakafdelingen.

Verdeling verantwoordelijkheden

De regie van SROI ligt voor de gemeente Nieuwegein bij de coördinator SROI, die daarbij samenwerkt met WIL (accountmanagers van Werk en Inkomen Lekstroom). Deze organisatie heeft het grootste belang om werkzoekenden kansen te geven op de arbeidsmarkt. Onder regie wordt verstaan, dat de coördinator verantwoordelijk is voor het actief aandragen van ideeën voor invulling van de SROI opgave aan de voorkant en tijdens het proces. De inkoopmedewerker is en blijft eindverantwoordelijk voor zijn/haar inkoopproces. Wel wordt van hen verwacht voor aanvang van het proces tijdig de coördinator SROI te betrekken.

Voor meer informatie betreffende SROI:

Bereikbaarheid Coördinator SROI:

M 06-15167888 of 06-30009006

E socialreturn@nieuwegein.nl

Bijlage 1 BOUWBLOKKENMETHODE

Bouwblokken In dienst nemen van werkloos werkzoekenden	Inspanningswaarde social return op basis van jaarcontract fulltime (36 uur per week)
Participatiewet	€ 40.000,00
Doelgroep banenafspraken	€ 50.000,00
Praktijkleerplaats voor Praktijk- en Voortgezet Speciaal Onderwijs/werkplek voor Entree-opleiding	€ 35.000,00
WIA/WAO	€ 40.000,00
WW	€ 20.000,00
MBO BBL (Beroeps Begeleidende Leerweg) niveau 2, 3 en 4	€ 35.000,00
MBO BOL (Beroeps Opleidende Leerweg) niveau 2, 3 en 4	€ 20.000,00
Niet uitkeringsgerechtigde (werkloos werkzoekende)	€ 10.000,00
Bonussen bij het in dienst nemen van werkloos werkzoekenden	
Werkzoekende is ouder dan 50 jaar	Bonus € 10.000
Statushouders en personen met een taalachterstand	Bonus € 10.000
Aanbieden vast dienstverband	Bonus € 10.000
Maatwerk	
Het inkopen van producten en diensten bij sociaal ondernemers en/of sociale werkvoorzieningen	Factuur van de gemaakte kosten (excl. btw)
Hulp, steun of kennis bieden aan een sociaal initiatief	Per medewerker € 125,00 per besteed uur
Sponsoring/giften sociale projecten	Bruto bedrag van de sponsoring/gift
Delen van kennis, expertise en/of middelen met de doelgroep social return	Factuur van de gemaakte kosten of per medewerker € 125,00 per besteed uur
Mobiliteit van doelgroep social return	In overleg met de adviseur social return
Ontwikkeltrajecten voor doelgroep social return	In overleg met de adviseur social return

Toelichting op tabel

- De Participatiewet is ingegaan vanaf 1 januari 2015 en vervangt de Wet sociale werkvoorziening (WSW), Wet werk en bijstand (WWB) en een deel van de Wajong
- WIA: Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
- WAO: Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
- Doelgroep banenafspraken: doelgroep van de participatiewet met een indicatie banenafspraken uitgegeven door het UWV, (voormalige) leerlingen uit het voortgezet speciaal onderwijs (vso) en praktijkonderwijs (pro), mensen met een WSW-indicatie, Wajongers met arbeidsvermogen.